

Høgskolen i **Hedmark**

LUNA
Avdeling Hamar

Kent Are Klætne Nettum

2NOLBA - Bacheloroppgave

«Himmelens harpe rettet på skrå mot jorden»: *Regnmotiv og opphavstematikk i Rolf Jacobsens diktning*

«The sky has rested its harp aslant on the earth»: Rain motif and origin themes in
the poetry of Rolf Jacobsen

Lektorutdanning i språkfag med fordypning i norsk

2016

Samtykker til utlån hos høgskolebiblioteket JA NEI

Samtykker til tilgjengeliggjøring i digitalt arkiv Brage JA NEI

Forord

Arbeidet med denne oppgaven har vært en givende prosess som jeg nødig ville vært foruten. Den har ledet meg ut på spennende oppdagelsesferder i materialet jeg har hatt liggende på pulten, men den har også ført meg på villstrå. Avslutningsvis er det likevel noen som fortjener en ekstra stor takk:

Tusen takk til Ole Karlsen for at du veiledet oppgaven min, og ga meg konstruktive tilbakemeldinger som har ledet arbeidet framover. Disse kommentarene vil jeg også ta med meg videre inn i masterstudiet.

Min medstudent Mari Nilsen Skogsrud, tusen takk! Dine grundige korrekturlesinger og innspill underveis har vært til stor hjelp.

Torpa, mai 2016

Kent Are Klætne Nettum

Innhold

Innholdsfortegnelse

FORORD	3
INNHold	4
NORSK SAMMENDRAG	5
ENGELSK SAMMENDRAG (ABSTRACT)	6
1. INNLEDNING	7
1.1 TIDLIGERE FORSKNING OG PRESENTASJON AV PROBLEMSTILLING	8
1.2 OPPGAVENS OPPBYGGING	9
1.3 TEKSTUTVALG	9
2. TEORI	11
2.1 ØKOKRITIKK. EN KORT REDEGJØRELSE	11
2.2 MOTIV OG TEMATIKK	12
2.3 INTERTEKSTUALITET	13
3. «REGN»	15
4. «FLODEN»	20
5. OPPSUMMERING	26
LITTERATURLISTE	28

Norsk sammendrag

Tittel: «Himmelens harpe rettet på skrå mot jorden»: Regnmotiv og opphavstematikk i Rolf Jacobsens diktning.	
Forfatter: Kent Are Klætne Nettum	
År: 2016	Sider: 30
Emneord: regn, motiv, Rolf Jacobsen, opphav	
Sammendrag: I denne oppgaven studerer jeg regnmotivet i to utvalgte dikt av Rolf Jacobsen. Rolf Jacobsen har utallige dikt hvor regnmotivet er til stede. I denne oppgaven blir imidlertid regnmotivet sett i sammenheng med opphavstematikk. Diktene som er drøftet er «Regn» og «Floden», de to første diktene i samlingen <i>Jord og jern</i> (1933). Oppgaven søker å drøfte hvorledes regnet i de ulike diktene kan ha slik tilknytning. Drøftingen viser at hvert av diktene inneholder tydelige referanser til opphavsfortellinger I «Regn», for eksempel, står det at: «Regn er det første sansene skjønnte på jorden». «Floden» har på sin side klare intertekstuelle referanser til Gilgamesj-eposet og fortellingen om Noah. Både Gilgamesj-eposet og fortellingen om Noah er såkalte opphavsmyster. I begge diktene blir vi ført tilbake til et urtidslandskap.	

Engelsk sammendrag (abstract)

Title: «The sky has rested its harp aslant on the earth»: Rain motif and origin themes in the poetry of Rolf Jacobsen	
Author: Kent Are Klætne Nettum	
Year: 2016	Pages: 30
Keywords: rain, motif, Rolf Jacobsen, origin	
Summary: In this thesis I study the rain motif in two selected poems of Rolf Jacobsen. Rolf Jacobsen has several poems that include the rain motif. In this thesis, however, the rain motif is linked with a origin theme. The poems that have been discussed are «Regn» and «Floden», the two first poems in the collection <i>Jord og jern</i> (1933). In this way this thesis seeks to discuss how the two poems show such themes. The analyses show that each of the two poems contains clear references to origin themes. In «Rain», for instance, Jacobsen writes: «Rain was the first thing the senses grasped on the earth». ¹ «Floden» has several references to the epic of Gilgamesh, and the story of Noah. Both the epics of Gilgamesh and the story of Noah are origin myths. In both poems we return to a prehistoric landscape.	

---

¹ Dette sitatet hentet fra Greenwalds gjendiktning som står i *North in the World*. Det samme gjelder for øvrig den engelske oversettelsen av tittelen på oppgaven.

---

1. Innledning

I mitt møte med norskundervisningen i videregående skole ble jeg presentert for dikt som «Myrstrå vipper», «Byens metafysikk» og «Landskap med gravemaskiner» - alle tre skrevet av Rolf Jacobsen (1907–1991). Norsktime ble brukt til nærlesning av diktene, samt skriving av analyser. Et trekk jeg særlig husker fra gjennomgangen av diktene til Jacobsen, var at de ofte ble fremhevet som typisk modernistiske, på grunn av frie vers og ingen rytme. Utstrakt bildebruk i diktene var også gjennomgående i oppsummeringene. Disse karakteristikkenes er generelle, og etter å ha studert flere av de samme diktene som lektorstudent i norsk, har det gått opp for meg at det er langt mer som skjuler seg i diktene til Rolf Jacobsen.

Rolf Jacobsen er stående som en pioner for modernistisk diktning. Dette henger sammen med at han åpnet lyrikken for den moderne verden ved å skildre tog, fly, heisekraner og aluminium (Brumo & Furuseth, 2005). En vedvarende trend i Jacobsens diktning er hvordan jernbanen, kloakkene – for ikke å si bymiljøet generelt – står i forhold til naturen, det grønne. Store inspirasjonskilder for diktningen er Skandinaviske diktere som Harry Martinson og Johannes V. Jensen, så vel som Edda-diktningen, musikk og malerier.

Debutsamlingen *Jord og jern* fra 1933 viser ifølge Hanne Lillebo (2007) Jacobsens kjennemerke, nemlig hans billedskapende evner. Stegane, Vinje og Aarseth (2007) skriver at Rolf Jacobsen har en framskutt posisjon i norsk lyrikk. Dette har naturligvis en sammenheng med hans ustrakte bruk av «upoetiske» ord, symboler og bilder, som blir hentet både fra naturen og kulturen. Hans billedskapende evner gjør seg gjeldende allerede i åpningsdiktet «Regn» fra samlingen *Jord og jern*: «Himlen har stillet sin harpe på skrå mot jorden / og rører de tusen strenger med døvende vellyd»². Ane Grydeland (2000) skriver at ordet regn dukker opp i over femti dikt. Regnmotivet synes med dette å være gjennomgående for Jacobsens forfatterskap, og danner således utgangspunkt for denne oppgavens hovedtema. I denne oppgaven søker jeg å synliggjøre hvorledes regnmotivet blir framstilt i diktene «Regn» og «Floden» av Rolf Jacobsen, med hovedfokus på dets tilknytning til opphavstematikk.

---

² Alle sitater er hentet fra *Samlede dikt* (2012).

1.1 Tidligere forskning og presentasjon av problemstilling

Et forfatterskap av så betydelig karakter har naturligvis blitt forsket på. Det er skrevet opptil flere biografier om Jacobsens liv og forfatterskap, blant annet av Ove Røsbak (1998)³ og Hanne Lillebo (1998)⁴. Disse må – som biografier generelt – leses som en inngangsport til vår forståelse av dikteren, i større grad enn hans enkeltdikt. Det er imidlertid litteraturvitenskapelig forskning på Jacobsens forfatterskap som er interessant for denne oppgavens hovedanliggende. Det er skrevet mye om Jacobsens diktning, men det er særlig fire som er interessante for denne oppgaven: *Frøkokorn av ild: Om Rolf Jacobsens forfatterskap* (1993), redigert av Ole Karlsen, *Poetisk tenkning i Rolf Jacobsens lyrikk: Forundring. Trofasthet* (1996) av Erling Aadland, *Stier med lavmælt lys. Om Rolf Jacobsens diktning* (2007), redigert av Hanne Lillebo, og tilslutt hovedfagsoppgaven «Men regnet skal bli på jorden»: *En undersøkelse av regnmotivet i Rolf Jacobsens diktning* (2000) av Ane Solvik Grydland.

Frøkokorn av ild inneholder et knippe artikler om Jacobsens forfatterskap. I førstnevnte bok er Øystein Ziener sin artikkel «Hjemløshet. Regn. Språkets geografi: Refleksjoner omkring det poetiske» særlig interessant for denne oppgavens interesseområde. Ifølge Ziener fører åpningsdiktet «Regn» Det poetiske tilbake til «sin musiske opprinnelse, til ordløsheten, suset: Til poetens eget hjerte» (Ziener, 1993, s. 135). Ziener trekker blant annet en parallell til diktet «Bussene lengter hjem», hvor regnet etablerer nærhet mellom gatene og de tre stedene Lualambo, N'Kangsamba og Calabar. Ziener skriver at dette har en tydelig sammenheng med det poetiske språket.

Stier med lavmælt lys. Om Rolf Jacobsens diktning viser noe av det samme som ovennevnte bok, nemlig et godt knippe artikler som presenterer ulike tilnærminger til Jacobsens forfatterskap. Også i denne boka blir regnmotivet ledet frem på ulike måter, spesielt i Steinar Opstads artikkel «Under himmelens harpe – et essay om Rolf Jacobsens lyrikk». I denne artikkelen blir regnets tilknytning til musikaliteten og det språklige spesielt framhevet. Begge artiklene av henholdsvis Ziener og Opstad tangerer denne oppgavens interessefelt, og dras med dette inn i drøftingen.

---

³ *Rolf Jacobsen. En dikter og hans skygge* av Ove Røsbak (1998)

⁴ *Ord må en omvei. En biografi om Rolf Jacobsen* av Hanne Lillebo (1998)

Aadlands doktorgradsavhandling (1996) og Grydelands hovedfagsoppgave (2000) er svært interessante lesninger for denne oppgavens drøftinger. I *Poetisk tenkning i Rolf Jacobsens lyrikk* av Aadland er regnet utførlig beskrevet og knyttet til opphavstematikk. Et underkapittel i doktorgradsavhandlingen handler nettopp om opphavstematikk knyttet til «Regn» og «Floden». Grydeland (2000) har på sin side skrevet en hovedfagsoppgave hvor hun analyserer ti utvalgte dikt av Jacobsen. Hun undersøker i større grad regnets funksjon i hvert enkelt dikt, og knytter det følgelig ikke opp mot ett bestemt aspekt i diktningen. Mine observasjoner ved å lese diktene, samt sekundærlitteraturen, danner grunnlaget for mitt valg av problemstilling for denne oppgaven:

På hvilken måte kan regnmotivet i diktene «Regn» og «Floden» av Rolf Jacobsen knyttes til opphavstematikk?

1.2 Oppgavens oppbygging

Denne oppgaven er strukturert på følgende måte: kapittel to er et teorikapittel, som tar for seg det teoretiske fundamentet for denne oppgaven. Med tanke på at regnet først og fremst knyttes til naturen, vil det være et underkapittel om økokritikk. I dette kapittelet vil det også gjøres rede for blant annet forskjellen mellom tema og motiv. Opphavstematikken vil bli dekket i et underkapittel om intertekstualitet. I kapittel tre og fire blir det foretatt en analyse av henholdsvis «Regn» og «Floden». I femte og siste kapittel vil det komme noen oppsummerende refleksjoner. Strukturen for hvert enkelt kapittel vil bli gjort rede for innledningsvis under hver hoveddel.

1.3 Tekstutvalg

Siden regnmotivet er gjennomgående for Rolf Jacobsens diktning, kunne det vært naturlig å studere hvordan regnmotivet kommer til uttrykk i flere deler av forfatterskapet, og på denne måten peke på kontinuitet eller endring. En kunne likeledes studert forholdet mellom natur og kultur, som jo også er et kjennetegn ved diktningen. Problemstillingen som er valgt setter imidlertid begrensninger for tekstutvalget. «Regn» og «Floden» er de to første diktene i den første diktsamlingen til Jacobsen, og det er i hovedsak i de første diktene at regnmotivene med tydelig forbindelser til opphavet blir presentert. Dette betyr følgelig at tekstutvalget er motivert av et ønske om å vise hvordan regnet blir knyttet til opphavet, heller enn å vise et

representativt utvalg av dikt. Det er heller ikke noe utstrakt mål å vise endring eller utvikling i forfatterskapet. Begrensninger hva gjelder oppgavens omfang, gjør at jeg har måttet snevrene ned diktaterialet til to.

2. Teori

Problemstillingen legger føringer for hva teorikapittelet må inneholde. Nøkkelord for denne oppgaven er regn, motiv og opphav. Med tanke på at regn først og fremst er et fenomen som kan knyttes til naturen, vil det innledningsvis i dette kapittelet gjøres rede for den litteraturteoretiske retningen økokritikk, som ser på hvordan naturen blir framstilt i litteraturen. Videre vil det trekkes en linje mellom motiv og tematikk. Et hovedmål med denne oppgaven er å vise hvordan regnmotivet kan knyttes til opphavstematikk. I både «Regn» og «Floden» er det brukt elementer som styrker denne tilknytningen bakover i tid. Avslutningsvis i dette kapittelet er dermed naturlig gi en kort redegjørelse av intertekstualitetsbegrepet, særlig slik det blir definert og løftet fram av Roland Barthes og Julia Kristeva.

2.1 Økokritikk. En kort redegjørelse

Ordet økokritikk stammer opprinnelig fra amerikanske William Rueckert, som på slutten av 1970-tallet ønsket å utforske det han beskrev som litteraturens økologi (Fjørtoft, 2011). Sentrale økokritiske spørsmål kan være hvordan vi forstår naturen, og hvordan vi som mennesker forholder oss til naturen. Økokritiske analyser spør også for eksempel om hvordan naturen formidles i en tekst, og om hvordan en metaforbruk i litteraturen eller kulturen kan påvirke naturen. Et faktum er at naturen og kulturen står i et gjensidig påvirkningsforhold, hvor naturen som formidles i litterære tekster danner grunnlag for leserens forståelse av omgivelsene, naturen og miljøet (Claudi, 2013). Timothy Clark definerer økokritikken på følgende måte:

A study of the relationship between literature and the physical environment, usually considered from out of the current global environmental crisis and its revisionist challenge to given modes of thought and practice (sitert i Wærp, 2015, s. 126)

En sentral retning innenfor amerikanske økokritiske studier er sjangeren «Nature Writing». Denne typen naturskriving har som kjennemerke at den fremstiller individets lyst til å bevege seg bort fra sivilisasjonen og byen til naturen. Dette står i klar motsetning til den europeiske pastorale tradisjonen hvor først og fremst kulturlandskapet skildres. I naturskrivingen er det først og fremst det primitive, naturen, som tilegnes verdier som renhet, autenticitet, og naturlighet (Claudi, 2013). Dette står i klar motsetning til kulturen, bymiljøet.

Et grunnleggende premiss i en økokritisk analyse er at lesningen av litterære tekster må bygge på en felles forståelse av at naturvitenskapene etterstreber å beskrive verden på en objektiv måte (Fjørtoft, 2011).

Det finnes ulike syn på for eksempel forholdet mellom natur og lyrikk. I *The Song of the Earth* (2000) forsøker eksempelvis Jonathan Bate å trekke en linje mellom økokritikken og feminisme og postkolonialisme, som på mange områder er langt mer politisk orientert. Bate hevder at poesien har en særegenhet som leder oss tilbake til jorden vi kom fra, poesien er med dette et ekko av jordens sang (referert i Fjørtoft, 2011). Dette gjør seg i høy grad gjeldende i både «Regn» og «Floden», der det i all hovedsak er den primitive naturen som blir presentert. Naturens, og på denne måten menneskehetens, tilblivelse er sentrale aspekter ved diktene.

2.2 Motiv og tematikk

I boka *Litterære grunnbegreper* skriver Mads B. Claudi (2012) at begrepet *motiv* i litterær forstand brukes i to ulike betydninger. I den første betydningen defineres begrepet på konkret nivå, nemlig det som er avbildet eller skildret i teksten. I den andre betydningen brukes motivbegrepet om en gjenkjennelig problemstilling eller forestilling som er en del av den større tematiske helheten i et verk. Uavhengig av betydning kan en dele begrepet inn i hovedmotiver, sidemotiver og bimotiver, alt etter hvor stor betydning det har i teksten, og hvor mye det gjentas.

Flere av Rolf Jacobsens dikt har således et regnmotiv som kun er svakt tilstede i diktet. Det gjelder for eksempel diktet «Bussene lengter hjem» fra samlingen *Sommeren i gresset* (1956). I dette tilfellet må bussene sies å være det konkrete hovedmotivet, mens regnet i større grad skaper nærhet mellom gatene i Norge og steder i Afrika: «For når det regner på gatene regner det også ved Lualambo, N'Kangsamba og ved Calabar...». En kan følgelig spørre seg hva som er en «konkret situasjon», som motivet jo defineres som. Janss og Refsum (2010) hevder at det er særlig utfordrende å finne motivet i modernistisk poesi. På bakgrunn av dette referer de til billedkunsten, hvor motiv er en betegnelse på det som er avbildet. Ifølge Janss og Refsum (2010) har dette stor overføringsverdi til litteraturen.

Dette leder oss over til tematikken. En allmenn oppfatning er at tematikk, i motsetning til motiv, peker på noe abstrakt, og ikke står konkret i teksten. Tematikken representerer for

eksempel ideer, verdier, problemstillinger og liknende i en tekst, og åpner i større grad for at et dikt kan leses på flere måter og ha ulike sider. Wolfgang Kayser definerer forskjellen på følgende måte: «Motivet er skjemaet for en konkret situasjon; temaet er abstrakt og betegner som begrep det ideelle området som verket kan tilordnes» (sitert i Janss & Refsum, 2010, s. 120).

2.3 Intertekstualitet

Barthes påpeker at ordet *tekst* har sin opprinnelse i ordet *vev* (Claudi, 2013), og at det er denne *tekstveven* som er det viktigste fokuset for poststrukturalistiske tekstanalyser. Poststrukturalisme er en litteraturteoretisk retning som vokste fram i Frankrike på 1970-80-tallet, og som vektlegger hvordan teksters mening er ustabil. Bakgrunnen for dette er at tekster har et selvmotsigende språk, som gjør at en tekst sier noe annet den ser ut til (Claudi, 2013). Barthes' tenkning går ut på at teksten i seg selv er i dialog med leseren, og at forfatterens intensjon og mening bak teksten ikke er relevant (Åslund, 1994). I artikkelen «Tekstteori» skriver Barthes at teksten må studeres som noe immanent, altså at den har iboende strukturer som ikke kan leses i lys av ideologiske fordommer: «teksten er *det som er skrevet*» (Barthes, 1991, s. 70).

Barthes (1991) skriver videre at: «Hver tekst er en intertekst, andre tekster er tilstede i den, på forskjellige nivåer, og i mer eller mindre gjenkjennelige former» (s. 78). Det er først og fremst Julia Kristeva som har videreutviklet begrepet intertekstualitet. Dette betyr at en tekst kan ha én eller flere referanser til andre tekster, noe som betyr at teksten i seg selv er vevet sammen av andre tekster. Intertekstualiteten kan være i form av skjulte og direkte sitater. Kristeva definerer begrepet slik: «enhver tekst er konstruert som en mosaikk av sitater; enhver tekst er en absorpsjon og en transformasjon av en annen» (Claudi, 2013, s. 94). La oss illustrere denne typen intertekstualitet ved å trekke fram Jacobsens dikt «Pitcairn» fra samlingen *Stillheten etterpå ---* (1965):

En bølge i havet
 veldig som en knust katedral
 eller et sammenrast boligkvarter
 sprøyter sin skjønnhet ut i den blinde natten
 tusen sjømil av land ved Pitcairn
 på en ensom klode i et ensomt univers
 hvor intet menneske, ingen albatross kan se den
 løfte de lenkede hender
 og slynge forbannelsens rop

mot en avgrunn av stjerner.

Diktets tittel kan festes innenfor en intertekstuell forståelse. En sentral hendelse knyttet til øya Pitcairns historie er mytteriet på Bounty. Mytteriet på Bounty, en britisk fregatt, skjedde i 1789 (Bounty, 2012). 19 medlemmer av skipets mannskap samt skipssjefen William Bligh ble satt i en åpen båt. Det gjenværende mannskapet seilte til Tahiti under kommando av styrmann Fletcher Christian, og ble senere arrestert. Christian, åtte menn av besetningen og noen tahitiske menn og kvinner slo seg i 1790 ned på øya Pitcairn, hvor Bounty ble brent. Denne historiske referansen er avgjørende for betydningsdannelsen av diktet.

En kan på bakgrunn av dette hevde at betydningsdannelsen av et dikt endres dersom en kan finne intertekstuelle referanser. I likhet med «Pitcairn» inneholder «Floden» i stor eller mindre grad en vev av andre tekster, samtidig som at vannet danner grunnlaget for forandring. I «Floden» kan en dessuten påvise en klar tilknytning til Gilgamesj-eposet og fortellingen om syndefloden i Bibelen. «Floden» har således en klar tilknytning både til regnmotiver og til opphavstematikk.

3. «Regn»

Rolf Jacobsen debuterte med samlingen *Jord og jern* i 1933. Hans Heiberg (1933/2013) skriver at diktsamlingen er «bygget opp om en fullstendig forskrudd idé. Jacobsen har *funnet på* noe å skrive om». 7.april 1978 sier Jacobsen i et intervju med Adresseavisen at «Den naturen jeg skildrer er den primitive: jorden, kjempeøglene, regnværet, isbreen. At vi er sprunget ut av naturen, preger første del» (sitert i Tønnessen & Karlsen, 1993, s. 24). «Regn» er det første diktet i *Jord og jern*. Diktet er på mange måter svært mangfoldig, noe som kommer til uttrykk gjennom dets rikholdige bildemateriale. «Regn» innehar også flere poetiske aspekter som knytter det tilbake til opphavet. Med dette menes universets opphav så vel som musikalitetens opprinnelse. Tiden er også et sentralt element i diktet. Denne analysen vil først og fremst struktureres innenfor to hoveddeler: tidsaspektet og det musiske. Begge elementene kan i stor grad knyttes til opphavstematikk. For å etablere nærhet til diktet, er det på å sin plass å innledningsvis sitere diktet i sin helhet:

Himlen har stillet sin harpe på skrå mot jorden
og rører de tusen strenger med døvende vellyd,
løfter de store klemt over skog og sletter
med lekende hender.

Over de nakne marker går jeg og trår på jorden
og kjenner hvor regnet driver om kneet, mulden
  puster mot foten,
mens himlen legger de tynne striper av jern
tonende over mitt hjerte.

- - -

Regn var det første. Øglene bet mot regn.
Langsmed de støvgrå sumper gynget de fuktige
  trær.

Papegøylene kaklet. Himmelen flyvefisker
rodde sig skrikende frem
gjennom regn.

Gro, sovende land med den brune, blødende jord,
  gro!

Mett dig med havets såkorn, løft dig og brist
av regn.

Himmelen harpe
rører de tusen strenger, fyller det lyttende øre
med levende låt.

Over det store, syngende billedteppe
veves av milde hender, snakkende drømmer.

Regn var det første sansene skjønte på jorden
- susende regn.

Et sentralt aspekt ved dette diktet er hvordan *tiden* kommer til syne, og hvordan denne tiden har en klar sammenheng med regnet, og naturen for øvrig. Naturen i diktet er et bilde på skaperverket, men også en grensesetter for menneskelig kulturell aktivitet (Aadland, 1996).

Tidsaspektet trekker også Grydeland (2000) fram i sin tolkning av «Regn». Grydeland skriver samtidig at diktet ikke nødvendigvis leder oss tilbake i tid, men at det også er en her-og-nå-opplevelse. Dette kan vi spesielt se i diktets andre strofe: «Over de nakne marker går jeg og trår på jorden / og kjenner hvor regnet driver om kneet, mulden / puster mot foten...». Denne nåtidsopplevelsen endres derimot i strofe tre hvor vi leser om øglene, sumpene, papegøyene, og himmelens flyvefisker. Disse er ifølge Aadland førhistoriske motiver. Vi befinner oss nå i et urtidslandskap. En kan spørre seg hva slags virkning dette gir. En kan tenke seg at disse dyrene trekker forbindelser, linjer tilbake i historien (Grydeland, 2000). I diktets andre strofe er diktjeget på en vandring i naturen, og vi følger jegets refleksjoner og observasjoner. Dette leder oss i tredje strofe tilbake til opphavet.

La oss dvele litt mer ved dette tidsforholdet, og jegets bevegelse gjennom regnet: Det lyriske jeg går og trår på jorden og kjenner regnet som driver om kneet og mulden som puster mot foten. Ifølge Aadland (1996) forandrer bildet seg i strofe to fra å være bilde, til å produsere syn: «...mens himlen legger de tynne striper av jern / tonende over mitt hjerte». Tempus skifter til preteritum, noe som gjør at refleksjonen vekkes og blir til retrospeksjon - fra å se framover, ser vi nå bakover (Aadland, 1996). «Regn var det første sansene skjønnte på jorden». Dette verset peker, i likhet med dyrene, tilbake på et urtidslandskap og mytiske forestillinger om at det nettopp er regnet, eller vannet, som er livets opphav. Dette elementet forsterkes ytterligere ved at Erling Aadland påpeker at syndeflodsmyster forteller at verden kommer *etter* regnet. Regnet aktiviserer sansene; synet og hørselen.

Dersom vi går ned på ordnivå og ser på sammenhengen mellom jord og regn, er dette med på å forsterke tilknytningen til regnets opphavsfunksjon. Det er kun i sammenheng med jorda at regnet kan virke skapende. Denne tilknytningen kommer klart til syne i diktet på ulike måter. En kan trekke fram noen løsrevne eksempler som ene og alene synliggjør dette forholdet: regnet står på skrå mot jorden, en går på nakne marker, en trår på jorden og kjenner mulden puste mot foten. Jorda er mottakeren av regnet, og blir med dette fruktbar (Grydeland, 2000).

«Regn» minner på sett og vis om vitalistisk diktning. Eirik Vassenden (2012) definerer vitalisme som en holdning, en filosofi eller en ideologi som har «en forestilling om at alt

levende stammer fra en særlig livskraft, en skapende impuls som ikke lar seg forklare ut fra mekanismens lover» (s. 13). Videre skriver Vassenden at begrepet samtidig betegner tendensen til å dyrke kraft og vitalitet, oftest med grunnlag i livet slik det kommer til uttrykk gjennom naturen. Denne vitalistiske tenkingen kan vi se i diktet «Regn» hvor det er regnet som er «den skapende impuls», og som gir liv til jorda. Et eksempel på dette ser vi i strofe fire hvor regnet klart og tydelig gir liv til jorda: «blødende jord, gro!». Regnet er havets såkorn, som det står i diktet, og uten regn blir det ikke liv på jorda. «Regn» uttrykker på denne måten diktjegets oppfatning av opphavet, hvor regnet i seg selv representerer livets opphav (Opstad, 2007).

Et annet interessant aspekt ved dette diktet, er dets tilknytning til musikaliteten. Steinar Opstad (2007) skriver at: «I begynnelsen av «Regn» aner man forestillingen om et babelsk kor» (s. 16). Tilknytningen til det musikalske kan en finne allerede i åpningsverset: «Himlen har stillet sin harpe på skrå mot jorden, / og rører de tusen strenger med døvende vellyd». Ikke bare understreker dette verset Jacobsens billedskapende evner, men også versets referanse til den musiske opprinnelse. Bare harpen i seg selv bærer med seg flere intertekstuelle referanser. I *A Dictionary of Literary Symbols* skriver Michael Ferber (1999) følgende om harpen:

Angels play harps: that seems well established. It was common for prophets to prophesy with a «harp». The word «harp» is Germanic in origin, and first appears in a Latin text by the sixth-century. In *Beowulf* the scop or bard sings to the hearpe (s. 90-92)

På bakgrunn av dette kan en si at harpen kommer til uttrykk også i andre historiske sammenhenger. I dette tilfellet er den en metafor på regnet som kommer dalende ned fra himmelen. Regnet er bilde på harpens strenger, og står i direkte tilknytning til tonene: «regnet... / rører de tusen strenger med døvende vellyd». Himmels harpe innleder diktet, men blir også en tydelig deltaker i de neste verselinjene. Før eksempel i strofe fem kan en se at harpesekvensen gjentas: «Himmels harpe / rører de tusen strenger, fyller det lyttende øre / med levende låt. / Over det store, syngende billedteppe...». Ifølge Aadland (1996) er dette et nytt element i diktet, nemlig at et billedteppe forenes med musikken. Dette skaper en harmonisk klang, hvor regnet vever sammen billedteppet av lyd, av toner.

At diktet oppleves som harmonisk blir forsterket ved dets språklige virkemidler. Særlig allitterasjonene skaper et harmonisk preg: «Himmelen har stillet sin harpe på skrå mot jorden». Det sildrer, det suser. Noen lignende er gjort i diktet «Regn» av Sigbjørn

Obstfelder, og det er fristende å gjengi noen løsrevne versutdrag: «Zik zak, øsende regn, pøsende regn»⁵. Som vi kan se etterligner bokstavene lyden av regn, som jo er diktets hovedmotiv: «Zak zak, øsende, pøsende». Dette virkemiddelet betegnes som babble, og stammer fra Northrop Frye. Virkemiddelet peker på de musikalske aspektene ved diktet (Norheim & Harr Svare, 2012).

Knut Ødegård (2007) skriver at Rolf Jacobsen gjerne viser en overstrømmende glede av å gjengi lyder. Dette synes å gjøre seg gjeldende også i «Regn», der eksempelvis himmelens harpe er et bilde på regnet. Dette kan imidlertid også ha sammenheng med bruken av det poetiske språk, og slik være et metapoetisk bilde. Øystein Ziener (1993) trekker fram at et kjennetegn for Jacobsen er hans bildeskapende språk. En kan med dette hevde at ordet regn er et bilde på det poetiske språk i tillegg til å ha sin etymologiske betydning.

Et annet klart kjennetegn ved dette diktet er den utstrakte bruken av metaforer, og da gjerne de metaforene som kan knyttes til musikken: Regnet er en harpe med tusen strenger. Forbindelsen til det lydlige, til musikken, er gjennomgående. En kan for eksempel nevne: døvende vellyd, levende låt, tonende over mitt hjerte, syngende billedteppe og snakkende drømmer. Dersom vi leser dette diktet som en skapelsesberetning, kan en si at regnet er skaperen av musikken, lyden og det sovende billedteppet, for å nevne noe. Regnet oppleves som skapende, og innehar i stor grad egenskaper som kan knyttes til urtidslandskapet, til det mytiske, til menneskets opprinnelse og til musikkens opprinnelse.

I «Tropenes retorikk» av Paul de Man hevdes det at retorikken er en metode for å forfalske sannheten, og at språket er dømt til å være upålitelig (de Man, 2008). I «Regn» er det nettopp metaforene som skaper diktet, og som er avgjørende for diktets betydning. Virkemidlene forsterker tilknytningen tilbake i tid og til opphavet. Regnet gir liv til jorda, og blir fullkomment ved det menneskelige nærværet. Det er det lyriske jeget som driver historien framover. Frye hevder ifølge Janss og Refsum (2010) at den lyriske diktningen er et gåtefullt forhold mellom sansbarhet og refleksjon, og mellom verden og språket som «bilde» av verden. «Regn» er et godt eksempel på dette, da det er både gåtefull og reflekterende – begge deler synliggjort av de språklige bildene. Regn er på grunnlag av dette svært allsidig. For

---

⁵ Utdraget er hentet fra *Dikt i samling – prosa i utvalg* (1993).

---

diktjeget er regnet skaper av musikken, lyden, bildet og tiden. Regnmotivet har med dette flere trekk som tydelig kan knyttes til opphavstematikk.

4. «Floden»

I likhet med «Regn» står diktet «Floden» i den første diktsamlingen til Rolf Jacobsen, nemlig *Jord og jern* (1933). Også i dette diktet kan vi se klar tilknytning til opphavstematikk. Det er særlig to aspekter ved dette diktet som er interessant å studere, tidsaspektet og referansen til de mytiske fortellingene om Gilgamesj og Noah. De poetiske bildene som er brukt i diktet fører oss tilbake til noe urgammelt. For å etablere økt forståelse av diktet, vil drøftingen inneholde en sammenfatning av fortellingen om Noah og Gilgamesj-eposet⁶. «Floden» gjengis i sin helhet:

Floden som kommer fra vannene bakenfor Noah
folder sitt blåsende hav ut av den nordlige himmel.

Hvad er det den synger om alltid
over bølgenes sutrende plask
som dempede, søte
toner av trefløite om morgenen?
Sangen om Gilga-mesj?

Sivene vandrer mot nord i det tinngrå hav,
men bak skyene flyr den store
fugl av gull
og dypper sin vinge i vannet
og stenker sin ild
som brennende lys over siv.

Snakkende ruller den, floden,
under urolig solskinn
fra himmel til himmel, langsomt
mot verdens ende.

Sivene vandrer mot nord.

Innledningsvis i denne analysen kan det være på sin plass å komme med en redegjørelse for hvorvidt det er et regnmotiv i dette diktet eller ei. Som vi ser står ikke ordet regn eksplisitt i teksten. Til tross for dette er det grunn til å hevde at et regnmotiv er tydelig tilstede. Denne påstanden understrekes av verset: «Floden... / folder sitt blåsende hav ut av den nordlige himmel». Her er det et tydelig regnmotiv, som i stor grad kan knyttes til opphavstematikk. Det er likeledes verdt å nevne at *regnet* er skaperen av floden.

---

⁶ I henhold til Gilgamesj-eposet vil det gis en kortversjon av sammendraget av eposet som er gjengitt i boka *Gilgamesh og Atrahasis: To babylonske helter* oversatt av Jens Braarvig og Tor Åge Bringsværd. Sitatene er hentet fra selve eposet.

Ifølge Erling Aadland (1996) er «Floden» et av Rolf Jacobsens dunkleste dikt. Aadland skriver at floden anskueliggjør bevegelse og forandring. «Floden som kommer fra vannene bakenfor Noah / folder sitt blåsende hav ut av den nordlige himmel». Til tross for at diktet er dunkelt, kan en ane en type harmoni i andre strofe: «Hvad er det den synger om alltid... / av trefløite om morgenen». Tilknytningen til det musiske, som jo også gjør seg gjeldende i «Regn», gir denne strofen et harmonisk preg. Dette gjør seg imidlertid ikke gjeldende i diktet ellers.

I likhet med «Regn» kan en hevde at tidsaspektet er svært sentralt i vår forståelse av diktets motiv og tematikk. De poetiske bildene fører oss langt tilbake til vårt urgamle – men også ukjente – opphav. Allerede i åpningsverset kommer det tydelig frem en intertekstuell referanse, som er avgjørende for diktets betydning: «Floden som kommer fra vannene bakenfor Noah». Vi har alle hørt om den store syndefloden og Noah fra Det Gamle Testamente. Det kan være på sin plass å gi en kort sammenfatning av det som i bibelen blir betegnet som *storflommen*.

I Første Mosebok, kapittel sju og åtte, leser vi om Herren som ber Noah gå inn i arken, sammen med hele sin husstand. For å holde hver art i live, lot Herren Noah ta med seg sju par, hann og hunn, av «alle rene dyr», av alle «dyr som ikke er rene» fikk han ta med seg ett par – hann og hunn, og av himmelens fugler kunne han ta med seg sju par. Videre leser vi om hva som kommer til å skje: «For om sju dager vil jeg la det regne på jorden i førti dager og førti netter og utslette fra jorden alt som finnes, alt jeg har laget» (1 Mos 7:4). Noah gjør som han får beskjed om, og tar med seg konen, sine sønner og svigerdøtre inn i arken for å komme seg unna storflommen som er i vente. Sammen med husstanden og dyrene kommer han omsider inn i arken, og Herren lukker igjen. Etter sju dager kommer vannet fra storflommen og dekker til jorden. I den syttende dagen i måneden bryter alle kilder i det store dypet fram og himmelens sluser åpner seg. Det regner i førti dager og førti netter, akkurat som Herren har sagt. Vannet dekker til jorden, noe som fører til at arken løftes og flyter. Høye fjell blir skjult under himmelen. Alt levende på jorden dør, både fugler og dyr og alle mennesker. Det er bare Noah, hans husstand og de utvalgte dyrene som ikke blir tatt av flommen. I 150 dager flommer vannet over jorda, men da Gud lar vinden blåse over jorda og stenger himmelens sluser, begynner vannet å synke. Det er først i den første dagen i den tiende måneden at Araratfjellene blir synlige igjen.

Etter førti dager, åpner Noah en luke på arken, og sender ut en ravn for å se om jorda har tørket. Deretter sender han ut en due for å se om det er blitt mindre vann på overflaten, men det har det ikke, «for det sto vann over hele jorden» (Mos 1 8:9). Duen kommer tilbake, og etter sju dager blir den sendt ut igjen på samme oppdrag, denne dagen med større hell. Når duen kommer tilbake til Noah samme kveld har den et oljeblad i nebbet, og Noah skjønner med dette at vannet har minket. Etter en stund har vannet tørket helt bort fra jorden. Gud sier til Noah at nå er det på tide å bevege seg ut av arken igjen, sammen med resten av husstanden og dyrene. Gud sier: «De skal myldre på jorden og være fruktbare og bli mange» (Mos 1 8:17). Gud sier han aldri mer ønsker å forbanne jorden for menneskets skyld, og at han aldri mer vil drepe alt som lever.

Referansen til syndeflodsfortellingen i Bibelen er med på å gi diktet mening. Det er tilsynelatende den samme floden som beskrives i diktet som i Bibelen. Fortellingen blir en del av diktjegets refleksjon rundt livets opphav: «Floden som kommer fra vannene bakenfor Noah». Denne refleksjonen forsterkes ytterligere i andre strofe hvor diktjeget stiller seg spørrende til opphavet: «Hvad er det den synger om alltid... / Sangen om Gilga-mesj?». Nok en gang står vi overfor en intertekstuell referanse, Gilgamesj-eposet. Gilgamesj ble regnet for å være to tredjedeler gud og én tredjedel menneske, med andre ord nesten guddommelig. Braarvig (2001) fremhever at Gilgamesj-eposet ofte blir sett på som det første sammenhengende diktverket som skildrer den individuelle skjebnen.

La oss gjengi noen hovedlinjer fra eposet, og særlig den delen som inneholder syndefloden. Innledningsvis i eposet møter vi Gilgamesj i hans hjemby Uruk. Befolkningen begynner å bli lei av Gilgamesj, og hans person utad: «for Gilgamesh lar ingen sønn få gå fritt til sin far...og lar ikke noen datter gå fritt til sin mor» («Gilgamesh og Atrahasis», 2001, s.5-6). Folket ber derfor til gudene om at noe må gjøres. Gudene tar ønsket til etterretning, og skaper Enkidu, Gilgamesj' likemann. Dette blir gjort for at Gilgamesj skal ha noen å strides med, samtidig som det skal bli slutt på utnyttelsen av resten av befolkningen. Fordi Enkidu dør, ønsker Gilgamesj å gjøre seg udødelig ved å gå inn i seg selv og finne ut av livet sitt. Han oppsøker derfor det eneste mennesket som gudene har gitt evig liv, nemlig Utnapishti. Det var bare Utnapishti som overlevde den store flommen, og som dermed fikk udødeligheten i gave fra gudene. Han forteller Gilgamesj om hva han har opplevd:

Det er en by, Shuruppak, velkjent for deg,
grunnlagt ved Eufrat, guder bodde en gang der,

den gang De store gudene overtalte sine hjerter
til å sende Den veldige flommen...
(«Gilgamesh og Atrahasis», 2001, s. 107)

Utnapishti bestemmer seg for å gi opp sin rikdom, og overleve flommen ved å bygge seg en båt. Da båten er ferdig bygget, laster han alle sine slektninger, fe, husdyr og villmarkens dyr om bord, og tilslutt «medlemmer av alle laug» (s. 110). Tiden er kommet, og Solguden sender en skur av brød om morgenen, og om kvelden regnskyll av hvete. Flommen kommer, og «som et krigstokt flommer den over folket» (s.112). Selv gudene blir skremt av flommen, og det er regnet som skaper de store ødeleggelsene.

I seks dager og syv netter
blåste vinden full av regn,
og regnstormen la landet øde.

Men da den syvende dagen kom
ga stormen seg, og flommen tok slutt.
Havet ble rolig,
det som hadde kjempet som en fødende kvinne,
stormen stilnet og flommen tok slutt
(s. 112-113)

En kan i førsteomgang trekke noen paralleller mellom syndefloden i Gilgamesj-eposet og syndefloden i Bibelen. I begge tilfeller bygges det en båt, hvor gud(ene) gjør seg én utvalgt som skal overleve floden. I Bibelen gjelder dette Noah, i Gilgamesj-eposet er det Utnapishti. Både Utnapishti og Noah fikk ha med seg dyrearter og resten av husstanden på reisen. I begge fortellingene kan en også se at flommen er guddommelig planlagt, og ikke minst svært ødeleggende for universet. En annen fellesnevner er at det er *regnet* som er årsaken til flommen. Begge de intertekstuelle referansene har stor innvirkning på betydningsdannelsen av diktet «Floden». De begge er en del av diktjegets refleksjon over verdens tilblivelse. Refleksjonen kommer særlig tydelig frem i de to første strofene.

I diktets tredje strofe leser vi: «Sivene vandrer mot nord i det tinngrå hav, / men bak skyene flyr den store fugl av gull». La oss ta for oss tre betydningsfulle ord eller fraser i dette verset, nemlig *sivene*, *nord* og *store fugl av gull*. I disse eksemplene kan en finne flere aspekter som kan kaste lys over betydningsdannelsen av diktet. For å ta ordet *siv* først, er dette et materiale som ble brukt for å lage papyrus, som var vesentlig for å spre kunnskap. Dette betyr at

sivene kan knyttes til kulturen. Sivene kan følgelig ses i sammenheng med at Aadland (1996) setter spørsmålstegn ved om sivene kan betraktes som et kulturelt fenomen. Michael Ferber (1999), skriver følgende om siv:

In Ovid, Mercury charms Argus with his pipes and tells him how the pipes were invented: the girl Syrinx, fleeing Pan, is changed into marsh reeds, which then make a plaintive sound....«The natural music of the mountain reed» (s. 155)

På bakgrunn av dette er regnet en synekdoke for kulturen, musikken, ved at den kan brukes som et blåseinstrument. I likhet med «Regn» kan en også i dette diktet se en tilknytning til det musiske. At naturen synger i andre strofe forsterker denne påstanden: ««Hvad er det den synger om alltid / over bølgenes sutrende plask som dempede, søte / toner av trefløite...».

At sivene vandrer mot nord gjentas flere ganger i diktet. Ikke bare er dette en antropomorfisme ved at sivene vandrer, men ordet *nord* er betydningsfullt. Ordet gjentas hele tre ganger i diktet: «...folder sitt blåsende hav ut av den nordlige himmel.... / sivene vandrer mot nord i det tinngrå hav.... / sivene vandrer mot nord.». En kan således spørre seg hvor nord faktisk ligger? At sivene vandrer mot nord, minner mye om Nilen og elvekulturene fra oldtidens Egypt. Det er en kjent sak at Nilen beveger seg mot nord, for så å tilslutt munne ut i Middelhavet. I lys av dette kan en tenke seg at denne antropomorfismen blir et bilde på at hele den menneskelige kulturen forflytter seg fra Midtøsten og til vår del av verden, med andre ord Europa. Dette blir i så måte et bilde på menneskehetens opphav.

Den store fugl av gull er ifølge Aadland (1996) sola, og dette solmotiv er en kenning. Kenning betegnes som «en avansert perifrasetype, en to- eller flerleddet poetisk omskriving som har fått status som standarduttrykk» (Janss & Refsum, 2010, s.105). Kenningen er blant annet typisk for den norrøne diktningen. Den norrøne litteraturen inneholder flere fortellinger med opphavstematikk. «Voluspå», for å komme med et eksempel, må sies å være et visjons- eller spådomsdikt, i like stor grad som en kosmogoni, nemlig en opphavsfortelling (Andersen, 2012). Strofe tre i «Floden» kan slik sett inneholde kosmogoniske trekk, og er med på å forsterke inntrykket av at Eddadiktningen var en inspirasjonskilde for Jacobsen. «Floden» er i så måte en skapelsesberetning.

En kan videre tenke seg *den store fugl av gull* ikke bare er et bilde på sola, men det minner i like stor grad om et fønixmotiv som gjentar opphavs- og gjenfødelsestematikken. Myten om Fugl Fønix går ut på at når den kommer til en alder mellom 500 og 1000 år, bygger den seg

et rede bestående av kvister. Solguden tenner i redet og skaper voldsomme flammer. Fuglen dør i ilden, men gjenfødes av asken. En kan se klare paralleller mellom dette symbolet og syndefloden i Gilgamesj-eposet og fortellingen om Noah. I syndefloden skaper regnet voldsomme ødeleggelser, og etter at «himmelens sluser» stenges, svelges jorda av vann for så å stige frem på nytt. Dette kan ses i sammenheng med ildfuglen Føniks som dør i ild og gjenfødes i asken (Leeming, 2009).

På bakgrunn av denne analysen er det grunn til å hevde at «Floden» i likhet med «Pitcairn» er selve bildet på hva Kristeva betegner som intertekstualitet. Hele diktet er vevet sammen av elementer som leder oss tilbake til Gilgamesj-eposet, syndeflodsfortellingen i Bibelen og de egyptiske elvekulturene og mytene. Et sentralt trekk ved «Floden», Gilgamesj-eposet og fortellingen om Noah er i så måte hvordan kulturen, sivilisasjonen, er avhengige av værforholdene. De blir med dette et bilde på menneskehetens tilblivelse og utbredelse. Regnmotivet som diktet representerer inneholder på bakgrunn av dette sentrale trekk som tydelig kan knyttes til opphavstematikk.

5. Oppsummering

En skal være varsom med å trekke vidløftige konklusjoner i lys av de ytterst få diktene som har er drøftet. Men for å konkludere kan det først være viktig med en gjentakelse av problemstillingen:

På hvilken måte kan regnmotivet i diktene «Regn» og «Floden» av Rolf Jacobsen knyttes til opphavstematikk?

Et hovedmål med oppgaven har på denne måten vært å studere hvordan regnmotivet kommer til uttrykk i to utvalgte dikt av Rolf Jacobsen, sett i forhold til den opphavstematikken som diktene representerer. Denne sammenstillingen av regnmotiv og opphavstematikk danner grunnlaget for teoriene i kapittel to og drøftingene i kapittel tre og fire. Gjennom drøftingen av de ulike diktene er det forsøkt bevist at regnmotivet i «Regn» og «Floden» i stor grad kan knyttes til opphavstematikk.

Begge diktene behandler regn sett i forhold til opphavet, og etablerer et bindeledd mellom himmel og jord, og mellom fortid og nåtid. I diktet «Regn» følger vi diktjegets bevegelser gjennom naturen, og dette menneskelige nærværet aktiviserer regnets livgivende egenskap. Verset «Regnet var det første sansene skjønnte på jorden» oppsummerer regnets funksjon i diktet, hvor regnet blir et bilde på universets opphav. I «Floden», derimot, er det tydelige intertekstuelle referanser til Gilgamesj-eposet og syndeflodsmotivet i første Mosebok. Dessuten er det kulturelle aspektet sentralt ved diktet, fordi vi følger Nilen som beveger seg i retning Middelhavet: «Sivene vandrer mot nord».

I både «Regn» og «Floden» er det forsøkt bevist at regnmotivet knyttes til opphavstematikk gjennom *tiden*. I «Regn» følger vi diktjegets bevegelser gjennom naturen i strofe en og to. I strofe tre, derimot, blir vi ført tilbake til et urtidslandskap, ved beskrivelsen av øglene, sumpene, papegøyene og himmelens flyvefisker. I «Floden» blir vi ledet tilbake til syndeflodsberetningen i Bibelen og i Gilgamesj-eposet. En kan følgelig hevde at tidsperspektivet knytter regnmotivet til opphavstematikk.

Felles for begge diktene er hvordan det poetiske språket etablerer en forbindelse, et vev til opphavstematikk, til urtidslandskapet, til musikkens opprinnelse, til øglene, til flyvefiskene. Det poetiske språket vekker konnotasjoner og assosiasjoner som gir diktet en helt annen betydning. De poetiske bildene «forskyver, utvider, fortetter, forvandler og skaper ny

mening» (Janss & Refsum, s. 82). Regnet blir selve bindeleddet mellom himmel og jord, og blir med dette et tydelig bilde på forandringens kraft. Regnet skaper flommen, og er «havets såkorn», som det står i «Regn». Regnet trenger imidlertid menneskelig nærvær for å skape forandring. Det er således et avhengighetsforhold mellom natur og kultur som kommer til syne i diktene, og kan følgelig trekkes fram som et mulig frampek for hva som kommer i senere diktsamlinger av Rolf Jacobsen.

For å besvare problemstillingen kan en avslutningsvis oppsummere med at regnmotivet i diktene «Regn» og «Floden» i stor grad kan knyttes til opphavstematikk. Felles for begge diktene er tydelige tidsaspekt, sammenheng mellom regn og det musiske og refleksjon over både menneskehetens og verdens tilblivelse og utbredelse. De to diktene står rygg mot rygg i *Jord og jern* (1933) og kan leses som speilbilder av hverandre. De begynner med opphavet, og peker til slutt mot verdens ende. De to diktene er således ikke bare en skapelsesberetning, men også en refleksjon over menneskehetens tilværelse og eksistens. Det første sansene skjønnte på jorden var regn, men resultatet av regnet – floden – ruller langsomt mot verdens ende.

Litteraturliste

- Aadland, E. (1996). *Poetisk tenkning i Rolf Jacobsens lyrikk: Forundring. Trofasthet*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Andersen, P. T. (2012). *Norsk litteraturhistorie* (2.utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Andersen, P.T., Mose, G. & Norheim, T. (Red.). (2012). *Litterær analyse: En innføring*. Oslo: Pax Forlag A/S.
- Barthes, R. (1991). Tekstteori. Oversatt av Karin Gundersen. I A. Kittang, A. Linneberg, A. Melberg & H. H. Skei (Red.), *Moderne litteraturteori: En antologi* (s. 70-85). Oslo: Universitetsforlaget.
- Bounty. (2012). I Y. Jarlsett (Red.), *Store norske leksikon*. Lokalisert 11.april 2016, på <https://snl.no/Bounty>
- Braarvig, J. (2001). Innledende essay. I *Gilgamesh og Atrahasis: To babylonske helter* (s. VII-XXIXVIII). Oslo: De norske bokklubbene.
- Brumo, J. & Furuseth, S. (2005). *Norsk litterær modernisme*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Claudi, M. B. (2010). *Litterære grunnbegreper*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Claudi, M. B. (2013). *Litteraturteori*. Bergen: Fagbokforlaget.
- de Man, P. (2008). Tropenes retorikk. I A. Kittang, A. Linneberg, A. Melberg & H. H. Skei (Red.), *Moderne litteraturteori: En antologi* (2.utg.), (s.177-192). Oslo: Universitetsforlaget.
- Ferber, M. (1999). *A Dictionary of Literary Symbols*. Cambridge: The Press Syndicate of The University of Cambridge.
- Fjørtoft, H. (2011). *Jordsanger. Økokritiske analyser av Inger Christensens lange dikt* (Doktorgradsavhandling, NTNU). Lokalisert på <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:474330/FULLTEXT01.pdf>
- Gilgamesh og Atrahasis: To babylonske helter*. (2001). Oslo: De norske bokklubbene.

-
- Grydeland, A. S. (2000). *"Men regnet skal bli på jorden": en undersøkelse av regnmotivet i Rolf Jacobsens diktning* (Hovedfagsoppgave). Tromsø: Universitet i Tromsø.
- Heiberg, H. (1933/2013). *En lyrikerdebut. Signaler: Medlemsblad for Rolf Jacobsens venner*, 1-2013, 6-7. Lokalisert på <http://rolf-jacobsen.no/wp-content/uploads/RJV-Signaler-1-2013.pdf>
- Jacobsen, R. (2002). *North in the World: Selected Poems of Rolf Jacobsen*. Chicago: University of Chicago Press.
- Jacobsen, R. (2012). *Samlede dikt*. Oslo: Gyldendal.
- Janss, Ch. & Refsum, Ch. (2010). *Lyrikkens liv: Innføring i diktlesning* (2.utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Karlsen, O. (Red.). (1993). *Frøkorn av ild: Om Rolf Jacobsens diktning*. Oslo: Cappelen Fakta.
- Kittang, A., Linneberg, A., Melberg, A. & Skei, H. H. (Red.). (1991). *Moderne litteraturteori: En antologi* (1.utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Kittang, A., Linneberg, A., Melberg, A. & Skei, H. H. (Red.). (2008). *Moderne litteraturteori: En antologi* (2.utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Leeming, D. (2009). *The Oxford Companion to World Mythology*. Oxford: OUP.
- Lillebo, H. (Red.). (2007). *Stier med lavmælt lys*. Oslo: Gyldendal.
- Lillebo, H. (2007). Rolf Jacobsens poetiske praksis. Om busser, flodhester, besvergelses og en traktor. I H. Lillebo (Red.), *Stier med lavmælt lys* (s. 83-106). Oslo: Gyldendal.
- Norheim, T. & Svare, S. I. H. (2012). Lyrikk. I P.T. Andersen, G. Mose & T. Nordheim (Red.), *Litterær analyse. En innføring* (s. 56-89). Oslo: Pax Forlag A/S.
- Obstfelder, S. (1993). *Dikt i samling – prosa i utvalg*. Oslo: Gyldendal.
- Opstad, S. (2007). Under himmelens harpe – et essay om Rolf Jacobsens lyrikk. I H. Lillebo (Red.), *Stier med lavmælt lys* (s. 13-32). Oslo: Gyldendal.

- Stegane, I., Vinje, E., Aarseth, A. (2010). *Norske tekster. Lyrikk* (2.opplag). Oslo: Cappelen Akademisk forlag.
- Tønnesen, T. & Karlsen, O. (1993). «Jeg skriver for de som ennå er våkne...»: Et redigert utsnitt fra intervjuer med Rolf Jacobsen. I O. Karlsen (Red.), *Frøkokorn av ild: Om Rolf Jacobsens diktning* (s.13-38). Oslo: Cappelen Fakta.
- Vassenden, E. (2012). *Norsk vitalisme: Litteratur, ideologi og livsdyrking 1890-1940*. Oslo: Scandinavian Academic Press.
- Wærp, H. H. (2015). Om Oliver-skikkelsen som korreks til fremskrittet. *Edda*, 102(2-2015), 125–135.
- Ziener, Ø. S. (1993). Hjemløshet. Regn. Språkets geografi: Refleksjoner omkring det poetiske. I O. Karlsen (Red.), *Frøkokorn av ild: Om Rolf Jacobsens diktning* (s.113-125). Oslo: Cappelen Fakta-
- Ødegård, K. (2007). Lekenheten hos Rolf Jacobsen. I H. Lillebo (Red.), *Stier med lavmælt lys* (s.143-152). Oslo: Gyldendal.
- Åslund, A. (1994). *Fanden i nøtta: Innføring i litteraturteori*. Oslo: Det Norske Samlaget.